

Sedaj pa stopimo skozi grajska vrata pod grbom jagelonskim!

Sredi grajskega dvorišča se dviga železen stebber, takozvana „kolumna barska“, na katere postavu so vklesani glavni dogodki iz stoletnih borb poljskih. Mirno in resno je tu kakor v pokopališki kapeli. Visoko strme zidovi proti nebu, temnozeleni bršljin se vzpenja ob stenah iz sekanega kamena, skoro slišiš frfotanje bronastega orla iznad stebra.

Skozi vežo vstopimo po stopnicah v veliko dvorano s kipi in portreti slavnih Poljakov: kraljev, umetnikov, pisateljev, vojskovodij. Ob stenah vise velike slike, deloma izredne umetniške vrednosti, ki predstavljajo večinoma prizore iz poljske zgodovine. Eliaszeva „Matka Jagiełłonów“, Rosenova „Bitka pod Stoczkiem“, Brandtova „Obrona zaścianka“, Lampkejeva „Karol X. pod Warszawą“, Ciesielskiego „Chrzest (Krst) Litwy“, Fleuryjeva pretresljiva slika „Poulični boj dne 8. maja v Varšavi“ itd. so večinoma že znane po številnih reprodukcijah. Prav iz poljske duše je zajel J. Marzyński svojo „Poljsko“. Na tleh leži krasna žena, prikovana na zemljo z železnimi okovi. Krona ji je zbita z glave. Trije jastrebi prilete nad njo in ji trgajo bele prsi. Ona pa gleda v nebo. Tam iz nebeškega sijaja zre na njo kronana Mati Božja, roke sklenjene z izrazom najbridkejšega sočutja, Kristus pa z visoko dvignjeno roko kaže navzgor k rešenju. Nad poteptano „Poljsko“ pa se dvigata z zemlje proti nebu dve alegorični postavi: Knez in škof plavata kvišku v polnem ornatu kot zveza med nebom in zemljo. Cerkev in državna samostojnost bosta osvobodili in dvignili teptano in razmesarjeno Poljsko.

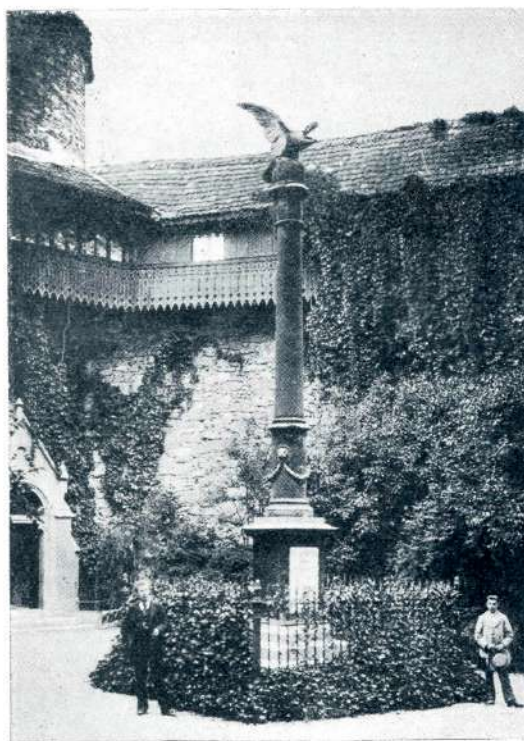
Ta ideja se še večkrat ponavlja. Poljsko predstavljajo kot Prometeja, priklenjenega na skalo; trije orli ji kljujejo telo. Drugod jo zopet vidimo kakor Kristusa pribito na križ.

Ko se ogledamo po dvorani, vidimo stare zastave. Eno so poslali iz Anglije, spremljano od adrese s 100.000 podpisov. Izkopine in drugi spominki polnijo to dvorano, iz katere gremo po stopnicah v prvo nadstropje. Portretna dvorana je polna slik. Podobe poljskih kraljev, pesnikov in narodnih herojev izvirajo od priznanih umetnikov, vmes je tudi en Rubens. Kipi, medaljoni, plakete, miniature so zbrane v velikem številu. Od poljskih kraljev vidiš najrazličnejše ostanke: čaše, ročne lekarne, tobakere, servise, križe, oltarčke, vaze, pipe, redove, ure, črnilnike in bogve kaj še. Odtod stopim v zbirko uniform. Razne monture, ki so jih nosili poljski vojaki v lastni in v službi tujih držav, so tu zbrane. Gene-

ralске, kapitanske in preproste čapke iz začetka osemnajstega stoletja, ožnorane suknje z zlatimi in srebrnimi naramniki, cele obleke topničarjev in ulancev stojte tu med zastavami poljskih legij, ki so jih Poljakinje okrasile z umetnim vezenjem. Dalje stopim v „orožno dvorano“. Rapirji, hebarde, šlemi, meči, pištole, stare puške vseh oblik se vrste kakor v kakem velikem orožnem muzeju, samo s to razliko, da je večinoma znan tudi bivši lastnik dotičnega orožja. Tu je na primer „mameluška sablja“ kneza Poniatowskega, ki jo je daroval Napoleon, sablja darovana Stanisławu Poniatowskemu v spomin na zaprisego konstitucije dne 3. maja itd.

Dalje so razstavljena deloma v originalih, deloma v posnetkih v posebnih skupinah dela treh slavnih poljskih umetnikov: Falcka, Chodowiec-kega in Grottgera, posebno sobo ima kipar Lenartowicz.

V drugem nadstropju obsega največ prostora biblioteka, ki je namenjena skoro izključno le za „polonica“, zlasti za gradivo, ki se tiče emigracije

BARSKI STEBER NA GRAJSKEM DVORIŠČU.

in vojsk za neodvisnost. 55.000 knjig, 12.000 rokopisov, 20.000 tiskanih risb, 1000 map, 1200 glasbenih proizvodov, 8000 fotografij in 2200 originalnih risb je zloženih v omarah in predalih.

Posebno interesantni sta sobi, ki hranita zbirko spominov na Kościuszka in na Kopernika.